

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 716/2022
04.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Љиљана Светозаревић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Пожаревцу и ЈП „Србија шуме“ Београд, ради утврђења права својине, одлучујући о ревизији тужене Републике Србије изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2123/21 од 16.09.2021. године, у седници одржаној 04.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене Републике Србије, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2123/21 од 16.09.2021. године у односу на ову тужену, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Петровцу на Млави, Судске јединице у Жагубици П 38/21 од 13.05.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Петровцу на Млави, Судске јединице у Жагубици П 38/21 од 13.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је власник по основу одржаја (мираза) на катастарској парцели број .. на м.зв. „...“, шума четврте класе површине 14.13,38 ха КО ... и то на реалном уделу од 4.00,00 ха, који је уписан као својина Републике Србије са правом коришћења ЈП „Србија шуме“, што су тужени дужни признати и дозволити тужилци да се на овом делу парцеле укњижи као власник код катастра непокретности Жагубица, у року од 15 дана по правноснажности пресуде, и да се обавезе тужени да јој надокнади трошкове парничног поступка. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2123/21 од 16.09.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев тужиле према туженима и утврђено да је тужилца власник катастарске парцеле број .. на м.зв. „...“, шума четврте класе, површине 14.13,38 ха КО ..., на реалном уделу од 4.00,00 ха, својина РС - право коришћења ЈП „Србија шуме“, што јој тужени имају признати и дозволити да се на овом делу парцеле укњижи као власник код катастра непокретности Жагубица, у року од 15 дана по правноснажности пресуде. Ставом

другим изреке, обавезани су тужени да исплате тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка износ од 176.500,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена Република Србија је путем законског заступника благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешног и непотпуног утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је поднела одговор на ревизију, а није тражила накнаду трошкова за састав одговора.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11,...18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене Републике Србије дозвољена и основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Нема ни других повреда поступка које могу бити разлог за изјављивање ревизије, док битна повреда из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју се указује ревизијом не може бити ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, катастарска парцела број .. КО ... уписана је у лист непокретности број .. КО ... као шумско земљиште, по култури шума четврте класе, укупне површине 14.13,38 ха, с тим што је на реалном делу од 4 ха (који је предмет спора) уписана својина Републике Србије - право коришћења ЈП „Србија шуме“, на реалном делу од 5.13,38 ха право коришћења ББ из ... и на реалном делу од 5 ха право својине ББ из Приликом ревизије катастра 1948. године, спорни део ове парцеле у површини од 4 ха уписан је као друштвена својина, након што је тужиљиним оцу, сада покојном ББ, одузета та површина. Када је овај део предметне парцеле уписан као друштвена својина, тужиљин отац је подносио жалбе надлежним државним органима, али ни са једном није успео. Покојни ББ је и даље наставио да користи целу парцелу број ..(на којој је делом остао уписан као корисник, а делом као власник), иако су он и његова ћерка, овде тужиља, као и њен супруг и син све време коришћења знали да је део парцеле у површини од 4 ха одузет и да је постао најпре друштвена својина, а касније својина Републике Србије са правом коришћења ЈП „Србија шуме“. Покојни ББ је усменим уговором поклатио целу парцелу бр. .. КО ... тужиљи приликом удаје (крајем 1947. године или почетком 1948. године). Тужиљин отац је преминуо 1967. године и након његове смрти није расправљена његова заоставштина јер је према наводима тужиље исти целокупну своју имовину расподелио за живота својим ћеркама на основу усмених споразума са њима, па је тако тужиљи као мираз припала цела парцела бр. .. КО На основу извештаја Службе за катастар непокретности Жагубица утврђено је да нема докумената на основу којих би се утврдило по ком правном основу је првобитно као власник у целости, а касније делом власник, а делом корисник на спорној парцели уписан тужиљин покојни отац.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев закључујући да тужиља није доказала да је стекла право својине одржајем на

реално опредељеном делу од 4 ха спорне парцеле бр. .. КО ..., јер ни она ни њени правни претходник нису имали савесну државину спорне површине у смислу члан 72. став 2. Закона о основама својинскоправних односа, нити је право својине стекла по правилима имовинског права која су садржана у параграфу 2. Закона о шумама Краљевине Југославије од 21.12.1929. године.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда и усвојио је тужбени захтев тужиле, сматрајући да тужени нису доказали да постоји одлука надлежног органа управе и да је спроведен законит поступак на основу којих је власништво на спорној површини од 4 хектара предметне парцеле прешло са правног претходника тужиле на тужене, односно првобитно у друштвену својину 1948. године, а касније у јавну својину тужене Републике Србије са правом коришћења ЈП „Србија шуме“. Према становишту другостепеног суда савесност правног претходника тужиле и саме тужиле није могла бити изгубљена несавесним уписом права својине и коришћења од стране тужених, који су, према мишљењу другостепеног суда, у време тог уписа (1948. године) имали такав механизам власти да су тај упис могли извршити и без правног основа.

Врховни касациони суд налази да је побијана одлука другостепеног суда заснована на погрешној примени материјалног права.

У конкретном случају, тужилца захтев за утврђење својине на спорних четири хектара парцеле бр. .. КО ... (која је у природи шума 4.класе) базира на наводима тужбе да су она и њен правни претходник својину стекли одржајем.

Према одредбама члана 28. Закона о основама својинскоправних односа („Сл.лист СФРЈ“ бр. 6/80 и 36/90, „Сл.лист СРЈ“ бр. 29/96 и „Сл.гласник РС“ бр. 115/2005), савестан и законит држалац непокретне ствари, на коју други има право својине, стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 10 година (став 2.), док савестан држалац непокретне ствари, на коју други има право својине, стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 20 година (став 4.). Чланом 30. ставом 1. истог закона прописано је да време потребно за одржај почиње тећи оног дана када је држалац ступио у државину ствари, а завршава се истеком последњег дана времена потребног за одржај, док је одредбом става 2. истог члана прописано да се у време потребно за одржај урачунава и време за које су претходници садашњег држаоца држали ствар као савесни и законити држаоци, односно као савесни држаоци.

Цитираним законским одредбама регулисано је стицање права својине на непокретности одржајем. Одржај је начин оригинарног стицања субјективних стварних права на основу државине одређеног квалитета и протеком одређеног рока. За стицање права својине одржајем потребна је законита и савесна државина непокретне ствари и протек рока од десет година (редовни одржај) или савесна државина непокретне ствари и протек рока од 20 година (ванредни одржај). Закон у члану 72. ближе одређује закониту и савесну државину, па тако прописује да је законита она државина која се заснива на пуноважном правном основу који је потребан за стицање права својине и ако није прибављена силом, преваром или злоупотребом поверења. То је државина која је стечена на основу пуноважног правног посла, што у конкретном случају није било

испуњено јер правни претходник тужиље није имао пуноважан правни основ за стицање спорне површине парцеле након одузимања. Државина потребна за стицање права својине одржајем мора бити савесна. Нужни услов за стицање права својине ванредним одржајем је савесност државине, а несавесна државина не може никада, па ни протеком времена да доведе до стицања права својине. Закон одређује да савесна државина постоји ако држалац не зна или не може знати да ствар коју држи није његова. Држалац мора бити савестан за све време трајања одржаја.

Правилан је закључак првостепеног суда да ни правни претходник тужиље, а потом ни тужиља нису били савесни држаоци. Ово из разлога што је код чињенице да спорна парцела представља шумско земљиште, односно шуму 4. класе, произлази да је правном претходнику тужиље од одузимања било познато да спорна површина не може да му се врати односно додели и да не може стећи право власништва на истој, због чега је био несавестан држалац, што су тужени доказали, због чега нису ни испуњени услови прописани чланом 28. став 4. у вези члана 72. став 2. ЗОСПО за стицање својине одржајем.

Иако је тужиља са својим правним претходником у државини спорне површине шумског земљишта у временском периоду дужем од 20 година, који рок се у конкретном случају рачуна тек од 04.07.1996. године када су ступиле на снагу измене Закона о основама својинскоправних односа од када је дозвољено стицање права својине путем одржаја и на средствима у друштвеној својини, исти нису имали савесну државину јер је у поступку утврђено да је цела њихова породица знала још од 1948. године да је 4 хектара одузете шуме од тужиљиног правног претходника „подржављено“. Од тада они знају да овај реални део шуме није њихов, али су и поред тога наставили да је самовласно користе. При томе, тужиља није доказала да је њен правни претходник после одузимања спорне површине подносио било какав захтев према тада важећим прописима да му се призна (врати) право својине на предметном шумском земљишту, које је и после одузимања наставио самовласно да користи. Исто није учинила ни тужиља после његове смрти, иако је у моменту када јој је отац усмено поклонио спорну парцелу као мираз знала да је исти самовласни држалац јер је лишен поседа површине од 4 ха предметне парцеле још 1948. године, која је тада постала друштвена својина, а касније својина РС са правом коришћења ЈП „Србијашуме“. Тужиља је захтев базирала на тврдњама да је њен правни претходник био власник целе парцеле – шуме и да му је ова имовина одузета 1948. године без правног основа и акта о подржављењу, али није доказала да је то била недржавна шума према параграфу 4. Закона о шумама Краљевине Југославије („Сл. Новине Краљевине Југославије“ бр. 307/29 и 301/30), јер су се према правним правилима имовинског права садржаним у параграфу 2 овог Закона све шуме сматрале власништвом државе, изузев оних шума на којима је физичко лице законитим путем стекло право својине. У конкретном случају, тужиља није доказала да је њен правни претходник у складу са тада важећим прописима стекао право својине на предметној шуми законским путем и да ли је остварио основ за поново успостављање својине на спорној површини шумског земљишта према Закону о органима и поступку за расправљање самовласних заузећа земљишта општенородне имовине из 1954. године или према Закону о расправљању имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини из 1992. године.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**